

RØDØY-LØVA

INFORMASJONSBLAD UTGITT AV RØDØY KOMMUNE

NR. 1

DESEMBER 2004

15. ÅRG.

kystfolket under Polarsirkelen

Fra redaksjonen

Vi står overfor et nytt årsskifte. Dagene er korte og raske, det kan føles som de siste dagene i året får tildelt færre timer i døgnet enn dagene i juni.

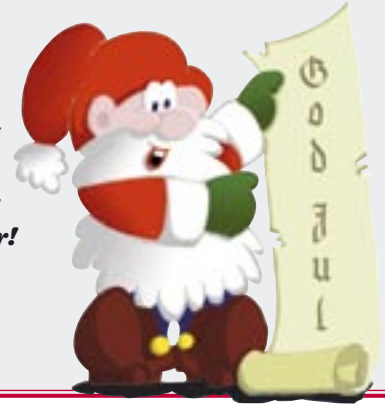
I denne Rødøy-løva har vi som vanlig med både gammelt og nytt stoff., det eldste er et sørgedikt som ble skrevet etter «Stornamsen»s forlis i 1857. Videre har vi med en bred artikkel som omhandler arbeidet mot mobbing i Rødøy-skolene. I den forbindelse ble det underskrevet et manifest mot mobbing.

Åtte personer har det siste året mottatt erkjentlighetsgave fra Rødøy kommune.

Nytt for denne utgaven er et lokalhistorisk hjørne for leserne av bladet, vi oppfordrer til flittig bruk av denne siden.

Når de travle førjulstider er over og julefreden senker seg, håper vi at Rødøy-løva blir tatt frem og funnet leseverdige.

**Fra redaksjonen
ønsker vi alle
våre lesere
en riktig god jul
og et godt nytt år!**

Erkjentlighets-gaver

Den 9. juni i 2004 var 8 tidligere ansatte invitert for å få utdelt sin velfortjente erkjentlighetsgave. Det var formannskapet som var vertskap for de 5 som hadde anledning til å komme. Tilstelningen var på Jektvik kafé og i tillegg til god servering, bidro Per Ivar Myrbekk med fiolinspill.

Eva Jensen og Ingeborg Gundersen fikk kommunens krystallvase for

mer enn 10 års innsats. Sigurd Aga, Lillian Abelsen og Odd Telnes fikk kommunens vikingskip for mer enn 20 års innsats. Ordfører Olav Terje Hoff takket dem for lange tjenesten for Rødøy kommune.

De som ikke kunne være tilstede er, Tordis Iversen, Sørfjorden, Magnhild Nilsen, Myken og Irene Mathisen, Tjongsfjord.

Lillian Abelsen.

Ingeborg Gundersen.

Eva Jensen.

Odd Telnes.

Sigurd Aga.

RØDØY-LØVA

Utgiver: Rødøy kommune
 Ansvarlig: Rådmannen
 Redaksjon: Kultursekretæren
 Opplag: 850. distrib. fritt til alle husstander i komm.
 Layout/trykk: Rønnes Trykk as, Mosjøen
 Web-adresse: <http://www.rodoy.kommune.no>

RØDØY RUNDT

NYTT FRA RØDØY

Rødøy kommune møtte Stortinget

I midten av november reiste en delegasjon fra Rødøy kommune til Stortinget for å legge fram sitt syn på forslaget til verneplan for vassdrag. Delegasjonen bestod av ordfører Olav T. Hoff, leder av Rødøy Arbeiderparti Inger Lise Kvalvik Aakre og rådmannen.

Det som Rødøy kommune ønsket var å legge fram var kommunens synspunkter på hvilke vassdrag som bør tas ut av verneplanen. For Rødøy er det viktig at man kan holde flest mulig av vassdragene rundt Melfjorden og Sørfjorden utenfor verneplanen. Nå er denne saken til vurdering i Stortingets energi- og miljøkomite. Stortinget skal etter planene sluttbehandle verneplanen i februar måned 2005.

Landbruksdag på Gjesøy

Sommeren 2004 arrangerte landbrukskontoret fagdag på Gjesøya i Rødøy. Hovedtemaet var «stell av beiter og beitekvalitet» og forsker Svein Morten Eilertsen fra Planteforsk Tjøtta holdt et svært interessant, lærerikt og nyttig innlegg om emnet. Jordbrukssjef Håvard Holeplass orienterte om tilskuddsordninger i forbindelse med skjøtsel av kulturlandskap - spesielle miljømidler i landbruket (SMIL).

Kaitilskott til Gjersvikgrenda

Gjersvikgrenda kai (foto:pas)

Nordland fylkeskommune gir ekspeditør i Gjersvikgrenda, Ragnar Gjersvik, et tilskott på 75.000 kroner til hovedreparasjon og utbygging av kaia. Kaia i Gjersvikgrenda anløpes i dag av hurtigbåten M/S Rødøyløven og kystgodsruten Fjordlast, i tillegg til sporadiske anløp av ambulanserbåt

og veterinær. Ekspeditøren har søkt om støtte til bant annet å forlenge kaia med 3 meter. I dag er kaia 18 meter lang og det er ifølge OVDS i korteste laget for dagens anløp. Kostnadsoverslaget for hele arbeidet er beregnet til 170.000 kroner eksklusive merverdiavgift.

Når fylkeskommunen nå gir tilskott til prosjektet, forutsettes at kaia har venterom eller leskur for passasjerer. Tilskottet gis også på vilkår av at hvilket som helst rederi i framtida som har kontrakt med fylkeskommunen om transport kan anløpe kaia.

8754 Øresvik

Postverket har gjeninnført postnummeret 8754 Øresvik. Etter ti år med utallige henvendelser fra både Øresvik lokalutvalg og Rødøy kommune, har nå Postverket endelig tatt stilling og kommet lokalsamfunnet i møte.

Det var en eller annen gang på begynnelsen av 1990-tallet at Posten nedla postnummeret 8754 Øresvik og la stedet inn som en landpostbudrute under 8752 Konsvikosen i Lurøy. Dette har ført til en serie av problemer, blant annet at institusjoner og bedrifter i Øresvik krets er oppflørt under Lurøy kommune og ikke Rødøy. I flere oppslagsverk står Øresvik skole under Lurøy kommune, Brønnøysundregistrene klarer ikke alltid å få riktig kommune på bedriftene og privatpersoner har hatt problemer med utbetaling av offentlige stønader.

Støtte til melkekvotekjøp

På senhøsten 2004 vedtok formannskap å gi tilskott på to kroner per liter til bønder som kjøper større melkekvote. Pengene tas av næringsfondet. Dette er i samsvar med den støtteordning som kommunen har hatt både i 2002 og 2003. Siste året kom den samlede støtte opp i over 126.000 kroner for kjøp av slike kvoter.

Det var Rødøy Bondelag på vegne av sine medlemmer som hadde søkt om kommunen støtte fra næringsfondet til kvotekjøp.

Malin Arntsen fikk Sparebanken Ranas Samfunnspris for 2004

Sparebanken Ranas Samfunnspris for 2004 er tildelt Malin Arntsen fra Rødøy. Hun får prisen for sitt engasjement i nærmiljøet og på Helgeland, bl.a. gjennom arbeidet med restaurering og drift av Klokkergården på Rødøya.

Sparebanken Ranas Samfunnspris utdeles til noen som gjennom sitt virke og sitt engasjement på Helgeland har vist at man «bryr seg». Prisen skal være en honnør til mottakeren, og en spore til videre arbeid i nærmiljøet.

Prisen består av et diplom og et trykk av kunstneren Elisabeth Alsos Strand, samt en pengepremie. I år var beløpet på 25 000 kroner, som blir gitt til en veldedig organisasjon etter prisvinnerens ønske. Malin Arntsen har bestemt at pengene skal gis til Rødøya velforening.

Årets prisvinner har vist et stor engasjement og vilje til å gjøre Rødøya til et bedre sted å være for de 200 fastboende og for de som ferdes langs kysten.

RØDØY RUNDT

NYTT FRA RØDØY

Prosjekt **Småsamfunn**

4,5 mill. kroner til prosjektet

Fylkesrådet i Nordland har vedtatt å gi 4,5 millioner kroner over tre år til prosjektet småsamfunn i Rødøy, Lurøy og Træna. Dette er klart etter rådets møte 27. april. Dette beløpet kommer i tillegg til at de tre kommunene fikk en ekstra påplussing av næringsfondene i 2004 med 100.000 kroner hver og at delprosjektet "Bosetting i skjærgården" tidligere er gitt tilskott på 240.000 kroner.

I forslaget til vedtak viser fylkesrådet at det har vært arbeidet med finansiering av prosjektaktivitetene:

1. Regionalt/interkommunalt næringsfond.
2. Regionalt/interkommunalt fond for kultur, ungdom og tilhørighet.

Fylkesrådet tar til etterretning at Rødøy, Lurøy og Træna (RLT) etter gjennomgang av prosjektene opprettholder sin søknad om tilskudd til fond. Fylkesrådet foreslår at Nordland fylkeskommune bevilger 1.500.000 kroner per år i tre år og at prosjektene regionalt næringsfond og regionalt fond for kultur ses på som et helhetlig utviklingsprosjekt.

RLT har arbeidet med saken og har i møter med Nordland fylkeskommune gitt uttrykk for at de opprettholder strukturen i søknaden med regionalt fond for næringsvirk-

somhet og regionalt fond for kultur, ungdom og tilhørighet.

Fylkesrådet gir uttrykk for at RLT har arbeidet grundig med prosjektinnholdet som er godt forankret lokalt og oppgaver er fordelt.

Styringsgruppen for prosjektet Småsamfunn består av:

ordfører i Lurøy, Steinar Joakimsen, (leder)

ordfører i Rødøy, Olav Terje Hoff

ordfører i Træna, Aina Willumsen.

Plan- og næringsavdelingen i Nordland fylkeskommune med saksbehandler Trygve Breivik deltar som observatør.

Det er etablert prosjektgrupper for delprosjekter:

1. Regionalt/interkommunalt næringsfond.
2. Regionalt/interkommunalt fond for kultur, ungdom og tilhørighet.
3. Bosetting i skjærgården. Prosjektet Bosetting i skjærgården er startet.

Det vil nå bli inngått en samarbeidsavtale mellom fylkeskommunen og de tre kommunene om gjennomføring av prosjektet.

Det vil nå bli inngått en samarbeidsavtale mellom fylkeskommunen og de tre kommunene om gjennomføring av prosjektet.

Asfalt på Nesøy og Storselsøy

Året 2004 ble det lagt fastdekke på fylkesvegen Nordnesøy-Sørnesøy og fylkesvegen på Storselsøy.

Fylkestinget har avsatt 6,6 millioner kroner til vege Fv 404 på Storselsøy og 7,0 millioner kroner til Fv 405 på Nesøy. Da fylkettinget satte av pengene i Økonomiplanen var det blant annet fordi vedlikehold av grusveger på disse øyene er tungvint og kostbart og ut fra en rasjonaliseringsstrategi er det ønskelig med fast dekke på vegene her.

Tillatelse til utstopping av oter

Fylkesmannen i Nordland har gitt Håkon Arntsen fra Rødøy tillatelse til utstopping av en oter. Arntsen hadde søkt Fylkesmannen om slik tillatelse etter å ha funnet en død oter i en krabbeteine.

Selv om oter er et vanlig dyr i kystområdene på Helgeland, er den fredet og det kreves tillatelse til å beholde et slikt dyr.

Fiskeri- manntallet 2005 utlagt

Antall aktive fiskere i Rødøy er nå 59 som er en nedgang på 2 fra ifjor. Dette går fram av fiskerimanntallet 2005 som nå er lagt ut til offentlig ettersyn.

Mens det altså er 59 fiskere på B-bladet inneholder A-bladet 14 fiskere og dette er samme antall i fjor. Den neste kvinnen i fiskerimanntallet er registrert på A-bladet. Blant de aktive fiskerne er det 10 under 30 år.

På yrkesfiskerimanntalet (B-bladet) framkommer at Rødøy er den kretsen som har flest fiskere i kommunen (fjorårets tall i parantes):

Rødøy 12 (13), Nordnesøy 11 (12), Jektvik 9 (10), Selsøyvik 7 (8), Øresvik/ Stensland 5 (5), Tjongsfjord/ Våga 5 (5), Gjerøy 5 (4), Sørfjorden / Nygård 2 (2), Myken 2 (1) og Nordvænes 1 (1).

Rødøy høyt på likestilling

Likestillingsindeksen for 2004 viser at det er store forskjeller mellom kommunene, men blant kommunene på Helgeland kommer Rødøy, sammen med Træna, ganske høyt opp. Nabokommunene Lurøy og Meløy derimot, bunner totalt.

Statistisk sentralbyrå har siden 1999 publisert likestillingsindeksen for norske kommuner. En kommune eller et fylke kan skåre maksimalt 4 poeng, mens dårligste skåring er 1 poeng.

Likestilling mellom kvinner og menn kan belys es på mange måter, og ved hjelp av forskjellige typer statistikk. En indeks er et samlemaal, en måte å forenkle eller komprimere data på.

De mål eller indikatorer som er med i likestillingsindeksen er:

- Barnehagedekning (2003)
- Antall kvinner per 100 menn i alderen 20-39 år (2003)
- Utdanningsnivået til kvinner og menn. (2003)
- Kvinner og menn i arbeidsstyrken (2003)
- Inntekter til kvinner og menn (2003)
- Antall kvinnelige kommunestyrerepresentanter (2003)

Denne sammensetningen av indikatorer er kun en av flere måter å beskrive likestillingssituasjonen i kommunene på.

Indeksen for hele landet er 2,5 det samme har Nordland fylke. Når det gjelder kommunene enkeltvis ligger Rødøy på 2,6, Træna 3,3, videre kommer Meløy ut med 1,8 og Lurøy 1,9.

Prosjektleder innen psykisk helse på plass

I slutten av november startet Kurt Lyngved (49) i sin nye stilling som prosjektleder med ansvar for gjennomføring av handlingsplan innen psykisk helse i Rødøy kommune.

Kurt Lyngved kommer fra stilling innen samme fagfelt i Fauske og har dessuten allsidig erfaring innen helse- og sosialsektoren både nord og sør i landet. Opprinnelig er han fra Bodø, men har solide familiebånd til Rødøy. I oppveksten tilbrakte han ofte sommerferiene hos besteforeldrene på Rangsundøya.

Nå vil han altså tiltre stillingen i helsesjefens stab og vil etter hvert bli å treffe rundt omkring i kretsene. En stor del av hans jobb vil være utadrettet og kontakt med enkeltpersoner.

Han sier selv at han foretrekker å kalle arbeidsområdet sitt for psykisk helse heller enn psykiatri og hvorfor vil vi få vite når han er blitt varm i trøya i Rødøy.

Ny helsesøster i Rødøy

Rigmor Søderkvist, 54 år, er tilsatt som helsesøster i Rødøy. Hun er svensk, men har i flere år arbeidet som sommervikar som sykepleier i Norge. Hun har svensk sykepleierutdanning med spesialutdanning Barn og ungdom - det nærmeste en kommer den norske helsesøsterutdanningen i Sverige. Hun ble tilsatt i juni i år, men var bundet op i annet arbeid i sommer, og tiltrådte stillingen i Rødøy i begynnelsen av oktober.

Lokalhistorisk hjørne

Av Trond Aakvik

Louise Engen

Fotografisk forening 2006

Bredene Lillie

H. WIKBORG TRONDHJEM

I denne spalten vil Rødøyløva fremover presentere etterlysninger; det være seg personer, gårdsbilder, båter eller annet. Leserne inviteres til å sende inn foto hvor navneopplysninger mangler. Slike informasjoner vil være av stor betydning for kommende generasjoner og slektsgranskere. Fotokopier med innkomne opplysninger vil bli behørig bevart for ettertiden i Rødøys omfattende fotoarkiv.

Vi starter denne spalten med fire foto funnet i et dødsbo på Vågaholmen. Så spør vi om noen vet hvem disse personene er, og hvor disse svært spesielle gårdsbygningene har stått. Det er ikke sikkert at denne gården i det hele tatt har befunnet seg i Rødøy, men hvem vet før det er etterspurt. Og så er det å håpe at Rødøys befolkning vil bidra med nye gåter å løse.

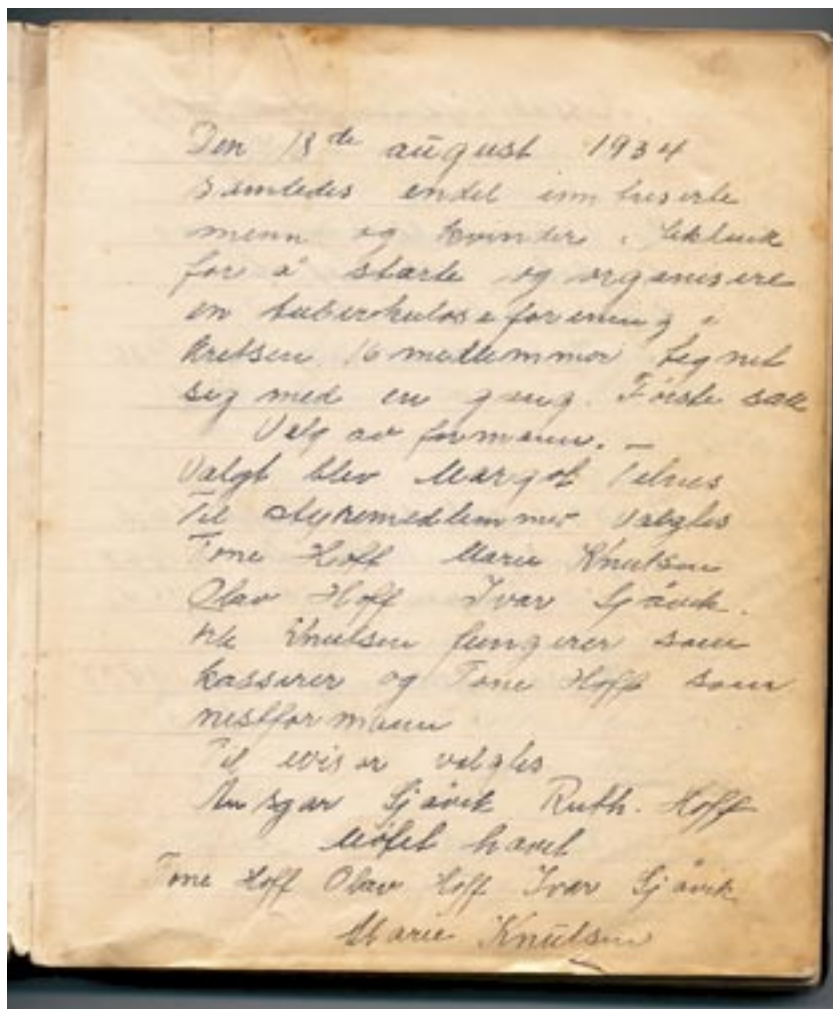
Kontakt Aakvik på tlf 75 09 84 42 eller send e-post til: taakvi@online.no

Værangfjord Helselag

70 år

Den 18. aug. 1934 samledes en del interesserte menn og kvinner for å starte og organisere en tuberkuloseforening i kretsen. 16 medlemmer tegnet seg med en gang.

- Første sak:
Valg av formann.
Valgt ble Margot Telnes.
- Til styremedlemmer velges: Tone Hoff, Marie Knutsen, Olav Hoff, Ivar Sjøvik.
- Frk. Knutsen fungerte som kasserer og Tone Hoff som nestformann.
- Til Revisor valgtes Ansgar Sjøvik og Ruth Hoff
- Møtet hevet.

Værangfjord Helselags nye tilbud – treningsapparater – er flittig i bruk. F.v. Amveig Kvalvik, Borgbild Strømdal og Torunn Våtvik.

Så enkelt og greit står det på første side i foreningens protokoll. Dette var i august - 1. jan., 4 mnd. senere var kassabeholdningen 28 kroner og 15 øre

For at vi i dag skal få en forståelse av hva en slik organisasjon hadde til oppgaver må vi sette det inn i en sammenheng.

Foreningen ville ta opp kampen mot datidens største folkesykdom - tuberkulosen, som i tiden etter århundreskifte krevde nærmere 7000 dødsfeller hvert år. For hvert dødsfall var det mellom seks og ti som lå syke, med små utsikter til helbredelse.

Manglende opplysning om hvordan man kunne beskytte omgivelsene gjorde at smittefaren var overhengende + at dette var i en tid uten de velferdsgoder både økonomisk og behandlingsmessige som vi i dag tar som en selvfølge.

Det var altså ingen liten oppgave den skulle være med på den foreningen som ble dannet i Jektvik for 70 år siden.

Mange lokalforeninger i Rødøy

Det var bortimot 20 tuberkuloseforeninger i Rødøy som var lokalforeninger under Rødøy Helselag som videre var tilsluttet Den norske Nationalforening mot Tuberkulosen.

Rødøy Helselag ble stiftet i 1928, en av initiativtakerne var distriktslegen i bygda. Helselagets fremste arbeid de første årene var å ansette og lønne helsesøster i bygda.

Helsesøsterens fremste oppgave var å pleie de syke i hjemmene og drive forebyggende helsearbeid. Folk som ble rammet av tuberkulose lå for det meste hjemme, med de farer som det medførte når det galt smittefaren.

Denne sammenslutning mellom de lokale tuberkuloseforeningene gjorde at de stod sterkere i store tunge oppgaver. Det er i dag vanskelig og forstå at det var frivillige lag og foreninger som kjempet fram og drev slikt som vi i dag ser som en samfunnsoppgave. Det kan nevnes, oppgaver som helsesøsterarbeid, skolebarnundersøkelse, arbeid for å utdanne sykepleiere, hygieniske vandrelererinner. De som har levd en stund husker navnet Dekka Bru, hun hadde kurs i de fleste kretser i Rødøy, hun var en av fire på landsbasis som var ansatt av Nasjonalforeningen for å drive forebyggende arbeid gjennom opplysningsvirksomhet.

I løpet av disse 70 år som foreningen har eksistert har den norske velferdsstaten vokst fram. De goder som vi i dag tar som en selvfølge var ikke tilstede for 70 år siden. Når folk ble syke og ikke hadde mulighet til å tjente penger til livsopphold var det få støtteordninger å sette sin lid til.

Det er derfor med beundring en går gjennom Værangfjord helselag sine arkiver, det var ikke små oppgaver de på frivillig basis løste for fellesskapet.

For å konkretisere dette tar vi med to hendelser fra den første tiden

- På møte 27. oktober 1938 ble det enstemmig vedtatt å lage et sticket ullteppe å gi til en familie som trengte det. Hver av medlemmene skulle gi et halvt kilo ull. Tøy til å stikke på og til trekk skulle gå ut av foreningsskassen. Tøy ble kjøpt for kr 10,32 - teppet ble laget av 4 kg ull og overlevert.

- Fredag 20. august 1943 avholdes styremøte - til behandling: Oppfordring fra legen at Jektvik tuberkuloseforening måtte sørge for å transportere en pasient fra Sandnessjøen sykehus til Meløy pleiehjem. Følgende vedtak ble fattet:

Foreningen vil med første båt sende en dame til Sandnessjøen etter omskrevne pasient og være behjelpelig til pasienten er vel innlagt på pleiehjemmet. De nødvendige motorskysser som må til for eksempel fra Værangfjorden til Mosjørutene og fra Grønøy til Voksbotn blir å leie på foreningens kasse. Det pålegges formannen og nestformannen å få i en dame som kan foreta reisen. Møte hevet: Tone Hoff, Konstanse Hoff, Olav Hoff, Marie Knutsen, Ivar Sjøvik.

Det som er interessant

med Værangfjord helselag er at de har vært så tilpassningsdyktig gjennom disse 70 år. Nye tider har skapt nye oppgaver som de har løst med glans.

Når det gjelder store oppgaver bør nevnes det store arbeidet som ble nedlagt i dannelsen av Rødøy sykestue, det var ikke få kroner som ble samlet inn i denne sammenheng.

De to prektige helsehus som er reist i bygda er også slike fyrtårn. Det er imponerende mange dugnadstimer og aktivitet som ligger bak.

Også det arbeidet som ble nedlagt for å få legen til å avholde kontord-

ager i kretsen, så befolkningen slapp å reise til Rødøya i all slags vær.

Listen er lang over hva som skulle ha vært nevnt her. Det er mange som med god grunn kan være stolte av det arbeidet som er utført. Helselaget har deltatt aktivt i utviklingen og forbedringen av tilbud i kretsen - særlig på helsesiden gjennom disse 70 år.

Ja i jubileumsåret er enda et nytt tilbud på trappene - treningsstudio - dette for å forebygge vår tids folkesykdommer. Det er med takknemlighet en ser tilbake på det arbeidet som er utført i Værangfjord Helselag og at laget stadig har tatt fatt på nye oppgaver for fellesskapet.

Vi vet at helse og trivsel er nært knyttet til hverandre, Værangfjord helselaget har tradisjon for å rbeide for begge deler. Dette er viktige faktorer i våre små lokalsamfunn.

Det ønskes til lykke med jubileet og med det videre arbeid.

To jervvalper avlivet i Rødøy

I løpet av året som gikk ble to valper i et jervehi i Rødøy avlivet. Dette skjedde etter vedtak av Direktoratet for naturforvaltning (DN). Det var tidligere på året at DN gjorde vedtak om å felle en enkeltjerv i området på Ytre Nord-Helgeland oppover til Beiarnfjorden. Det ble også vedtatt at dersom man finner et ynglehi av jerv i tilknytning til området, ville en vurdere å gjøre om fellingstillatelsen på et enkeltdyr til å gjelde hiuttak (tispe m/valp(er)).

Før påske ble det utført fellingsforsøk uten at en lyktes med å felle jerv. En fikk imidlertid et bilde av jervaktiviteten under fellingsforsøket med helikopter, deriblant så de et område hvor det muligens var yngling. I løpet av påsken ble dette undersøkt og man fant da dokumentert et ynglehi i den nordlige delen av Rødøy.

På onsdag etter påske gjorde DN om vedtaket om felling av enkeltdyr til uttak av mordyr m/ tispe. Og på torsdag den 15. april klarte en å avlive to valper i hiet, mens tispa gravde seg ut gjennom en ny gang slik at de ikke fikk felt den.

Arbeid mot mobbing i Rødøy-skolene

Høsten 2003 startet Rødøy-skolene opp et større arbeid mot mobbing. Det har vært jobbet med dette tidligere også, men Rødøy har intensivert arbeidet mot mobbing etter at statsminister Kjell-Magne Bondevik i 2002 satte fokus på problemet med mobbing i skolen.

Manifest mot mobbing

Det var i september 2002 at regjeringen Bondevik lagde et "Manifest mot mobbing" med Utdannings- og forskningsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Barneombudet, Kommunenes sentralforbund, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnskolen og Læringscenteret som samarbeidspartnere. Disse organisasjonene har forpliktet seg til å arbeide aktivt mot mobbing.

Fra 1. juli 2003 ble Opplæringsloven endret slik at skolen har plikt til å ta melding om mobbing på alvor og følge opp slike saker.

Anti-mobbearbeidet i Rødøy

Alle skolene i Rødøy har vært med på arbeidet mot mobbing. Skolekontoret valgte å satse på anti-mobbeprogrammet ZERO. Dette er et anerkjent program som er utarbeidet av Senter for Atferdsforskning i Stavanger.

ZERO betyr null, og symboliserer at det er null-toleranse overfor mobbing. Det å bli med i ZERO innebærer å følge et fastlagt program, men også å gjøre lokale tilpasninger.

Senteret for atferdsforskning har et samarbeid med høgskolene som

har lærerutdanning. I Rødøy har vi hatt 2 samarbeidspartnere ved Høgskolen i Nesna til å hjelpe oss med å gjennomføre programmet, Karin Johnsen og Oddbjørn Knutsen. De har vært våre hjelpere i forbindelse med gjennomføring av programmet Zero. Men det er den enkelte skole i Rødøy som er ansvarlige for arbeidet mot mobbing på sin skole, og rektor har en nøkkelrolle i gjennomføringen og ikke minst oppfølgingen.

I Rødøy har vi til en viss grad trukket inn Musikkskolen og Skolefritidsordningen ved siden av skolene for å nå over størst mulig arena der elevene våre beveger seg. PPT Rana har også vært med oss i dette arbeidet.

Opplegget innebærer aktivitet på flere plan. Ved den enkelte skole dannes det en ressursgruppe. Denne gruppa skal være en pådriver i arbeidet mot mobbing. Gruppa består av rektor, 1-2 lærere, en foreldrerrepresentant, og 2 elever. Rektor er hovedansvarlig ved den enkelte

skole for å sørge for at anti-mobbeprogrammet går etter planen.

Oppstart av program ZERO

ZERO kjøres som vel ett års program for alle skolene som har meldt seg på i Norge. På landsbasis startet dette programmet opp i våren 2003, men av ulike grunner kom Rødøy seg først i gang etter skolestart samme høsten for alvor. Derfor var det intens aktivitet denne høsten med kursing og lignende for å "ta igjen" resten av landet. Men ved årsskiftet 2003/2004 var vi ajour.

Noen av skolene har hatt offisiell åpning som markerer at de har blitt en ZERO-skole med en seremoni, undertegning av manifest mot mobbing og ordfører eller skolesjef til stede.

Tenkningen i ZERO

Det som skiller Zero fra mange andre anti-mobbeprogrammer som har

vært brukt tidligere, er at alle grupperinger i skolen skal være aktivt med i arbeidet. Det aller viktigste er at elevene har en sentral plass i arbeidet. Tidligere anti-mobbeprogrammer har vært opplegg som lærerne skulle gjennomføre overfor elevene. I ZERO er andre ansatte som assistenter, renholdere, vaktmestere og evt. andre som måtte befinne seg i skolehverdagen viktige medspillere.

Hva innebærer ZERO i praksis?

ZERO innebærer en metode å takle mobbesaker på som helt kort går ut på at de voksne i skolen som blir gjort kjent med en mobbesak, har plikt til å reagere raskt og sette inn strakstiltak dersom nødvendig. Mobbeoffer og mobbere skal kjapt snakkes med, vanligvis av klassestyrer, først hver for seg, siden sammen. De skal følges opp med samtaler flere ganger til saken er ute av verden. Dersom samtaler med mobber(e) ikke er nok, kan andre sanksjoner brukes. Lærere skal i utgangspunktet ikke gå inn i dialog og høre på mobberens argumenter og gi seg inn på en diskusjon. Derfor er det viktig at læreren sjekker opp at mobbing virkelig har foregått dersom han/hun ikke selv har sett det. Mobber skal seinere ha mulighet til å forklare seg, men i første omgang skal det bare konstateres at mobbing har skjedd og at skolen ikke tolererer at det foregår noen form for mobbing.

Har vi mobbing i Rødøy?

Det ble foretatt en spørreundersøkelse våren 2003 på Rødøy-skolene

om mobbing. Resultatene var varierende, men hovedkonklusjonen var at mobbing skjedde også i våre små forhold. Det er selvsagt mange usikkerhetsmomenter i en slik undersøkelse, bl. a. hvordan elevene oppfatter begrepet mobbing kontra erting.

Erferingene med ZERO

På kursene har deltakerne fått mange nyttige innspill både fra kursholdere og andre deltakere, både foreldre, elever og lærere. Mange interessante og vanskelige problemstillinger har vært tatt opp, og fasitsvar eksisterer ikke på alt. Men det er i alle fall viktig at problemstillinger blir reist og satt fokus på.

Handlingsplan

Skolene har i løpet av programåret laget seg en handlingsplan mot mobbing. Utfordringen ligger i å gjøre den så kortfattet og enkel som mulig, og at den er brukervennlig. Den største utfordringen ligger i å følge opp arbeidet mot mobbing etter at skoleåret 2003/2004 - året for gjennomføring av program Zero - er over. Første året har vi hjelp utenfra til å holde høyt aktivitetsnivå, seinere er det skolene selv som må være pådriver. Det er viktig å innarbeide handlingsplanen i skolens øvrige planer og rutiner - slik at arbeidet mot mobbing "sitter i veggene" i hver enkelt skole. For øvrig er det er det tidligere gjort veldig mye bra arbeid mot mobbing i skolene. Dette tar skolene selvsagt vare på, og innarbeider i handlingsplanen mot mobbing.

Som basis i anti-mobbe arbeidet gir alle skolene gir uttrykk for at de anser trivsel for elevene som det

beste forebyggende tiltak mot mobbing.

Avsluttende runde med Zero

Rødøy kommunes samarbeidspartnere ved Høgskolen i Nesna, var ved slutten av skoleåret 2003/2004 på besøk på alle skolene i Rødøy. Det var opp til den enkelte skole hva innholdet i besøket skulle være, slik at alle fikk hjelp og «påfyll» på det området de følte de trengte det. På noen skoler møtte de ressursgruppa, på andre skoler hele elevgruppa og hele foreldregruppa alt etter skolenes størrelse og behov. Denne siste rundten opplevde både støttespillerne våre fra Høgskolen og skolene som god og meningsfylt.

Ved ny spørreundersøkelse i skolene ved slutten av programåret, var det skjedd visse endringer. Tendensen viste litt mindre mobbing, og at det var lettere for elevene å si fra om mobbing til voksne.

Undertegning av Manifest mot mobbing

På et avslutningsseminar 6. sept. 2004 ble det høytidelig undertegning av et manifest mot mobbing for alle skolene i Rødøy der 2 representanter for elevene, 2 for foreldrene, 2 for rektorene og skolesjefen på vegne av Rødøy kommune underskrev på et manifest der Kjell Magne Bondvik, og leder av Kommunenes sentralforbund, Utdanningsforbundet, Foreldretutvalget i grunnskolen og barneombudet hadde undertegnet på forhånd.

SER

Høytidelig underskriving av manifestet.

Fv. Morten Olsen og Miriam Jobansen.

I bakgrunnen skolesjef Kolbjørn Lorentsen.

Værnesvisa – et sørgedikt

Jekta «Stornamsen»'s forlis i Vestfjorden 5. februar 1857

Ulykker på sjøen har til alle tider fulgt menneskene som har vært bosatt ved havet. Havet var utfordringen, og med båten og livet som innsats måtte det mestres. Ikke alltid lot havet seg mestre, utfordringene ble for store og da gikk det galt.

Blar vi i de gamle kirkebøkene for Rødøy prestegjeld vil vi raskt få dokumentert omfanget av hvordan havet rådet over livet. Uttrykk som: «omkommet på sjøen», «kullseglet» «druket» er slett ingen sjelden dødsårsak.

Slår vi opp i kirkeboken for Rødøy prestegjeld for året 1857, nærmere bestemt 5. februar, da ser vi at ti, de fleste unge menn, har funnet sin grav på sjøen. Det er mannskapet på jekta «Stornamsen» som vi her har registrert. I tillegg til de ti som er nevnt i kirkeboka var det ytterligere to til om bord i jekta, alle mistet livet, muligens var ikke disse to fra Rødøy prestegjeld, ettersom de ikke er nevnt i kirkeboka.

«Stornamsen», eid av skipper Anders Bang (1819–1900) i Esvika i Rødøy, startet turen til Lofoten den 2. februar 1857 sannsynligvis med kurs for Ure. Styrmann og fører av jekta var den 35-årige Elias Peder Eliassen fra Værnes. Det sies at da «Stornamsen» lå og ventet på vær for å ta fatt på den siste del av reisen, over den farefulle vestfjorden, kom det over fra Lofoten en mindre jekt. Da mannskapet på den mindre jekta så at den digre «Stornamsen» lå og ventet på vær, kom de med kommentarer og uttalelser som gikk på æra løs for det trauste mannskapet

på «Stornamsen». Ankret kom opp, seilet ble satt og «Stornamsen» la på Vestfjorden, nå for siste gang.

Hva som videre skjedde var det ingen overlevende som kunne vitne om, det har vært antatt at «Stornamsen» gikk på Brandsholmbøen sør for Balstad. Vrakgods av forliset skal være funnet i Lødingenområdet, nærmere bestemt Rovær.

De som i kirkeboken for Rødøy prestegjeld er oppført som omkommet på havet den 5. februar 1857 er foruten styrmann Elias Peder Eliassen, 35 år, Værnes, følgende: Ungkar Jens Hansen, Esvik, ungar Anders Johansen, 30 år, Tjong, gårdbruker Thomas Jensen, 32 år, Strømsvik, ungar Elling Olsen, 26 år, Tjong, husmann Ole Eriksen, 40 år, Bjerga, tjenestedreng Anders Jensen, 28 år, Bjerga, tjenestedreng Christian John-

sen, 53 år, Tjong, inderst Jonas Arntsen, 30 år, Segelføre og inderst Ingebret Ottesen, 63 år, Brevik.

«Stornamsen»'s tragiske forlis i Vestfjorden i 1857, der 12 mann omkom har nok i samtiden satt dype spor etter seg. En rekke familier var berørt, forliset etterlot seg mange enker, farløse barn, foreldre som mistet sin sønn, kjente og kjære medlemmer av bygdesamfunnet var plutselig borte. Spesielt hardt rammet ulykken bygdene omkring Tjongsfjorden.

Bygdedikteren Petter Nilsen Sjøvik (1818 -1892) ble sterkt grepet av forliset, og han skal i følge tradisjonen være forfatter til Værnesvisa som i hovedsak er tilegnet «Stornamsen»'s styrmann og fører Elias Peder Eliassen, Værnes.

*1. En sørgesang maa jeg med taarer sjunge
gode Gud, rør selv min bundne tunge
hjælp Du mig frem paa dydens rette vei.
Lær Du mig varlig her at bruke tiden
saa at jeg ei for hastig og uviden
af verden gaar.*

*2. Ak Gud hvor mange tung og møisom dage
vi er bestedt i fare
saa snart vi vove skal vort liv og blos
vi ingen time trygt kan gaae for døden
et øyeblikk og vi er stedt i nøden
til siste stund.*

*3. Allgode Gud, Du ene ved vor vandring,
Du bastelig kan gjøre stor forandring
Naar vi det mindste formoder kan det ske
Du ene ved vor levetid og alder
Vi ved og ei paa hvilket sted Du kalder
oss bort herfra*

*4. Her høres ofte suk og sørgeklage
i disse verdens farefulde dage
vi det saa ofte maa beklage
at bastelig er endt vor dage
i vore bedste aar.*

*5. Gud trøste os som seile skal paa havet
hvor hastelig vi blive kan begravet
i havets grumme dyb og ørk
og ingen raad til redning ved at finde
naar vi med fulde seil paa stormens vande
i fare gaar.*

*6. Almægtige Gud som ene ved og kjender
vore vandrings veie i hvor vi os henvender
det sker alt efter Dine bud
naar Du befaler døden maa han lyde
naar Du ei vil saa kan Du ham forbyde
at gjøre vold.*

*7. Ak, sørgelikt er det dog at beklage
at bastelig vi her maa avsked tage
naar døden kommer ma vi følge med
vor tid og sted han kommer os at hente
hver time kan vi sikkert hannem vente
han er os nær.*

*8. O Gud Du ser til os i disse dage
hvor mangel sømand i sine ungdoms dage
paa denne tid forlater bus og hjem
og reiser bort paa havets dyb at sanke
sit livsophold hvor han maa vidt om vanke
i farlighed.*

*9. Fra hjemmets havn en styrmand monne fare
i følge med en liden folkeskare
som var bestemt til lofotreisen hen
kun nogle dage fra den stund han reiste
indtil han dødens budskab monne friste
til siste stund.*

*10. Den anden februar om morgenen tidlig
ved klokken 9 var han reiseferdig,
et ømt farvell for denne gang
og denne dag han lykkelig seilte
han trygt i havn i 4 dage hvilte
i god behold.*

*11. Den femte dag han skulde ut og seile,
en østenvind som ikke var aa feile
han med sit mandskab godt forboiet var
han tænkte sikker havn at faa i tide
men han fik snart et andet budskab vide
for næste dag.*

*12. En motsat vind nordøstlig kom i møde
hvor han med folk og fartøi maate løbe
hen paa Vestfjords grumme bølger blaa
han saa vel døden ofte for sit øie
men maatte seg i skjæbnen ogsaa føie
at følge med.*

13. En sydvestvind brød ut ved midnatstide
foruden seil han maatte nu omdrive
i nattens mørke paa det vilde hav
for storm og voldsomhed hvor han forliste
og havets dyb det blev nu hans ligkiste
med alt sit folk.

14. Her har Du et eksempel kjære broder
at døden kommer før du det førmoder
og overfalder os i ungdoms vaar
jeg vilde ønske at vi kunde høre
den sørge sang de i sin nød frem førte
i dødens stund.

15. At skilsmissskaalen bliver tung at drikke
dog maa vi taalig os i tiden skikke
men paa hva tid paa hvilket sted og maade
kun Herren ved thi han maa ene raade
for alle ting.

16. O Gud vær Du en fader for de poder
som græder her tilligemed sin moder
og faderløs i verden være maa
De her paa jorden mistet har sin fader
Vi haabe at Du dennem ei forlader
i naadens tid.

17. Almægtig Gud som ene ved og kjender
vor vandringstid i hvor vi os henvender
Du ved og bedst hvorledes det gikk til
at folk og fartøi slæt i grund forliste
12 mand i bedste aar maa livet miste
i havets skjød.

18. Vi ingen ting til aarsak kunne vide
kun stormens magt som mon saa haastig skride
mod havets grumbed intet kan bestaa
en vel bevant styrmand var borte
et godt fartøi hvorpaa han sikkert kunde
fordriste seg.

19. Her sørgende foreldre er tilbage
og bitterlig med jammer staar og klage
at deres barn saa hastelig gikk bort
i deres bedste aar og ungdoms dage
de altfor hastelig maa avsked tage
fra verdens her.

20. Vi ser en søster græde for sin broder
med ømme taarer som enhver formoder
en venlig broder gikk fra huset du
de tenkte ei at dette skulde blive
det sidste farvel som de skulde give
til avsked her.

21. Ei nogen kan med tungen her udsjunge
den sørge tone de til Gud fremførte
da de ei mindste redning kunde see
kun at forgaa i havets dybe vande
ei mindste redning for dem var at finde
til hjælp i nøden.

22. O Gud trøst alle som er stedt i vaade
du ene og for alle alle ting kan raade
i Dine hænder staar vort liv og død
en bitter skaal er skjænket dem at drikke
Gud giv dem kraft at de i sorgen ikke
fordyber seg.

23. En børneflokk er faderløs desværre
O Herre Gud Du deres hjælp maa være
hør enkers og de faderløses bøn
du hører de forladdes suk i nøden
styrk dem og os naar vi skal gaa mod døden
den sidste kamp.

24. Gud se i nade til os fra det høie
hvor hastelig er endt vor jordisk møie
vi ved og ei hvor snarlig det kan ske
at dødens time er os nær for haanden
og at vi hastelig maa utgi aanden
i dødens stund.

25. O Herre Gud hvor onnt maa vi ei lide
som paa det grumme hav ofte maa stride
vi hver dag død for vore øine ser
for den vi intet sted kan sikkert vandre
vi daglig ser eksempel paa saa mange
som rykkes hen.

26. Forældre kjær som endnu er tilbage
den sorg er stor i alderdommens dage
hvormed Gud eder har paa prøve sat
han kan vel lindre sorgen og jers klage
han give eder kraft i sorgens dage
i modgangs tid.

27. Hold Eder nu til Gud i disse dage
han kan vel gjøre ende paa jers klage
og føre Eder vel av verden du
naar Eders korte dage er til ende
da vil han Eder kraft fra himlen sende
i sidste stund.

28. Her ser vi sørgende foreldre græde
som maa i taarer deres kinder væde
i sorgens kalk maa drikke taalig du
bed Gud om kraft at i kan overvinde
den korte møie, siden skal i finde
en naadig Gud.

29. Farvel min kjære fader og min moder
farvel min kjære søster og min holde broder
farvel min øvrig slegt, og mine blods- forvante
Gud styrke eder nu i sorgens dage
av at sørge og ei mer klage
for modgangstid.

30. Jeg vil min sang til Gud i himlen føie
han hjælper en og hver igjennom sorgens møie
lær os at bruge tiden viselig
vi haaber vist at bisset skal dem finde
i himlen skal vi dem sikkert kjende
som savnes her.

31. Vær kun tilfreds, vi skal dem alle finde
en søn sin fader, manden og sin kvinde
som før er lagt i gravens mørke hen
i evig rolig hvile fra all møie
de er hos Gud til glæde og ophøiet
i himmelen.

32. Gud give os kraft til striden at fuldende
Du ene har vort liv i Dine hænde
antag vor sjæl og Jesus i din haand
om vi skal dø i ungdoms aar og dage
O lad os vel beredt mod døden tage
i sidste stund.

Mystiske steinformasjoner

Steinsettinger (foto:)

Samisk kulturminnesenter klør seg i hodet. På en helikoptertur ble mystiske steinformasjoner oppdaget i fjellområdet ved Sørfjorden i Rødøy, men ingen har sett noe lignende før. På slette fjellet i en høyde på 600 meter over havet, langt fra ferdselsveg, vegetasjon og vatn, er det lagt ut fire runde eller ovale steinformasjoner. Tre av objektene inneholder bare mindre steiner lagt i rund eller oval

form rett på fjellet. Men inne i den fjerde og største sirkelen er det laget en trekant og innenfor denne en mindre sirkelen og i senter en enslig stein. Diameter i den største sirkelen er anslått til over ti meter og den synes bedre fra luften enn fra bakken. Sametingets kulturminnekontor har sett nærmere på dette, men har ikke klart å finne ut hva dette kan være. Det er tydelig at steinformasjonene har ligget en stund, men heller ikke

lokalbefolkningen i området har gitt informasjon om hva dette kan være. Det er ikke typisk for sørsamisk eller lappisk kultur. Et tips er at dette kan være noe som er laget under siste verdenskrig av personer som har ligget over en stund i området og hatt dette som tidsfordriv. Et annet tips er at dette er laget av gjeterunger mens buskapen beitet, men problemet med dette er at området ikke er noe særlig gjestmildt for beitedyr.

Distriktskommisjonen åpner for nye virkemidler

I oktober la den regjeringsoppnevnte distriktskommisjonen fram sin endelige innstilling. Kommisjonen slår fast at distriktspolitikken fortsatt bør åpne for differensiert virkemiddelinnsett. Et stort flertall i komiteen anbefaler også at den type sterke virkemidler som er etablert i tiltaksplanen i Finnmark og Nord-Troms også bør kunne anvendes i andre områder av landet med tilsvarende utfordringer.

Det betyr at de ytre områdene på Helgelandskysten kan arbeide videre for å få nye og sterkere virkemidler for å sikre næringsutvikling og bedre levekår for innbyggerne. Dette er helt å tråd med målsettingene i "Prosjekt Småsamfunn" som gjennomføres i kommunene Træna, Lurøy og Rødøy.

I kommisjonens anbefalinger heter det blant annet:

- Distriktspolitikken kommer i tillegg til regionalpolitikken, og skal bidra til å kompensere for naturgitte og strukturelle ulemper ved det å bo og drive næringsvirksomhet i distriktene. For å skape likeverdige rammevilkår for næringslivet og levekår for innbyggerne, er det behov for geografisk differensiering av

virkemiddelbruken. Det er behov for å definere hvilke geografiske områder som trenger ulike former for kompensierende tiltak, og gradere innsatsen ut fra denne inndelingen.

- Det distriktspolitiske virkeområdet bør fortsatt defineres slik at det åpner for differensiert virkemiddelinnsett i områder med ulik grad av distriktsutfordringer. Blant annet vil det være behov for spesielt sterk innsats for samfunns- og næringsutvikling i kommuner/områder som faller utenfor eller er marginale i forhold til naturlige ABS-regioner, i småkommuner og kommuner med spredt bosetting.

Et stort flertall i kommisjonen sier videre at - For å unngå at de mest sårbare småsamfunnene forvitrer er det viktig å opprettholde grunnleggende tilgang på tjenester. Statlige incentiver som i form av tilrettelegging eller delfinansiering bidrar til dette, bør opprettholdes eller utvikles.

I et kapittel om kommuneøkonomi står nesten hele komiteen sammen om følgende formulering:

«- For å legge til rette for en positiv

utvikling i distriktene er det viktig at distriktskommunene gjennom inntektssystemet sikres nødvendig økonomisk handlefrihet. Spredtbygde kommuner med stort areal og få innbyggere vil normalt være dyrere å drive enn mer folketette kommuner. Dette er noe inntektssystemet til kommunene fortsatt må vektlegge.

- Noen distriktskommuner med stor geografisk utstrekning og spredt bosetting kan ha lite å tjene på sammenslåing med nabokommuner. Den geografiske strukturen og avstandene kan være så store at ikke engang den enkelte kommune er et sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsområde, det blir derfor vanskelig å skulle betjene kommunens befolkning på en god måte hvis avstandene til en sammenslått kommune blir enda større. Mange av de kommunale tjenestene er avhengig av å nå fram til der folk bor, og spredtbygde kommuner vil derfor være kostbare å drive, nettopp ut fra slike årsaker. Det vil derfor ofte være små rasjonaliseringsgevinster å hente gjennom sammenslåing.»